

KNJIŽNIČARSKÉ NOVICE

1(1991), št. 9-10

5. november 1991

*****

POSVETOVANJE ZBDS
ROGLA, SEPTEMBER 1991

*****

KNJIŽNIČARJI V VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNICAH

Tisti knjižnični delavci, ki smo imeli ta "privilegij", da smo se (stroškom navkljub) lahko udeležili strokovnega posvetovanja z naslovom *Knjižničarstvo v koraku s časom* na Rogli, smo lahko prisluhnili zanimivi razpravi na okrogli mizi Sekcije za visokošolske knjižnice. Osnovna tema okrogle mize je bila lik bibliotekarja v spreminjajoči se knjižnici (knjižnici, ki koraka s časom) in spreminjajočem se okolju, ki to knjižnico določa (ali naj bi jo). Tema torej, ki takoj odpre veliko vprašanj, saj se v tako "popolni zasedbi" visokošolski knjižničarji le redko zberejo, pa tudi vprašanje profesionalizacije stroke je vedno bolj aktualno. Na kratko povzeti razpravo je kar težko in naj mi razpravljajci oprostite, če sem kaj bistvenega izpustila. So pa *Knjižničarske novice* prostor, ki je vsem na voljo in torej kar "pero" v roke!

Po otvoritvi okrogle mize (Snežana Bahor, predsednica sekcije za visokošolske knjižnice) in predstavitvijo namena le-te (moderator

Breda Filo) se je razprava najprej dotaknila "novih" časov, v katerih so se znašli tako knjižničarji kot knjižnice. Uvodne misli sta razpredla dr. Mirko Popovič in mag. Primož Južnič. Po eni strani smo priča procesom globalizacije, istočasno so vedno močnejši tudi procesi individualizacije. Naš uporabnik se je spremenil, postal je "množičen", znanje je postalo svetovno. Knjižničarji se premalo zavedamo, da je to znanje v naši neposredni bližini, da ga "čuvamo" in posredujemo dalje. Uporabnikom moramo omogočiti, da v ta svet znanja vedno bolj vstopajo sami. Zdaj ni več časa, da ustvarjamo razne umetne pregrade med npr. knjižnično in INDOK dejavnostjo (kar je bilo precej let domala "moderno"), prav tako je čas, da se nasprotje med knjižničarji in t.i. računalničarji spravi v normalne okvire (reče bobu bob in ...). Naša "slaba vest" (kar se terminologije tiče) – Ivan Kanič je opozoril, da bi bilo treba natančno opredeliti termine kot so npr. specializirana baza, katalogi, specializirani katalogi (saj v iste termine uvrščamo različne vsebine!) ter poudaril, da moramo knjižničarji natančno definirati, katera stvari ločijo našo stroko od drugih strok in se odločiti, kako definirati *knjižničarja* oz. *bibliotekarja*!. Tudi razmišljanje Snežane Bahor je govorilo temu v prid – knjižničarji smo nekako "na prepihu", imeti moramo različna znanja (ne le s področja knjižničarstva) z različnih znanstvenih oz. strokovnih področij, poznati moramo (vsaj osnove) računalništva, znati moramo komunicirati z uporabniki itd.

Kdo oz. kaj potem smo knjižničarji?

V nadaljevanju so se razpravljali dotaknili računalniške problematike – računalništvo oz. računalniki ne smejo biti nekaj izven in nad našo stroko, njihova uporaba mora pomeniti pač enega od novih načinov dela. Vilenka Jakac je pripomnila, da morajo računalniški programi postati orodje knjižničarjev (kot vsako drugo, ki smo ga že ali ga bomo še uporabljali). Mirko Nidorfer se je vprašal, kako naj v naši družbi "gre v korak s časom" in se npr. od doma vključuje v računalniško mrežo ter ne le "dela doma", ampak tudi išče informacije za svoje potrebe ravno takrat, ko jih potrebuje. Menil je (in prikimali so prisotni...), da so stroški tako visoki, da se informacijske družbe ob našem standardu pač ne moremo iti (op.p.: tisti, ki že delamo v poznih večernih urah doma, mu lahko damo kakšen koristen nasvet in naslov, javno pa teh "skrivnosti" raje ne izdajamo). Je pa opozoril na zelo perečo rano našega dela – knjižničarji namreč doslej nismo imeli nekakšnega "glavnega bibliotekarskega managerja", ki bi v imenu (za zdaj) 30-tih knjižnic komuniciral z nosilcem sistema ZTI oz. vzajemne katalogizacije in sploh – zastopal interese knjižnic (trenutno zastopa vsaka knjižnica svoje). Pritrdil mu je mag. Bernard Rajh, ki je bil mnenja, da smo si za razkol med knjižnično in t.i. INDOK dejavnostjo krivi sami, saj smo ga sami omogočali. Podobno je z odnosom do računalništva – za korak ali dva smo zamudili in čakali, da naše stvari opravlja in razjasnjuje nekdo drug (IZUM), ki pa našega stopicanja ni mogel čakati. Še zdaj imamo marsikaj nerazčiščenega npr. redakcijske skupine za vzajemni katalog nimamo, normativne datoteke niso pripravljene itd. Spomnil pa nas je tudi na tezo o "prirojenem konservativizmu" nas samih.

Razprava je nato dala prvi oprijemljiv sklep: odprli bomo računalniško konferenco z javnimi vprašanji in javnimi odgovori s področja

knjižnic in knjižničarstva. Tako bomo vsaj drug za drugega vedeli, kaj kdo misli in dela (op.p.: če bomo v konferenci seveda sodelovali - glede na zagnanost, ki se vidi v naših Novicah, ne kaže najbolje!).

Glede na aktualna dogajanja je bilo postavljeno tudi vprašanje "jugoslovanstva" sistema vzajemne katalogizacije in vloge JBI v tem (ali bodočem) sistemu. Dr. Popovič je predlagal naslednji sklep, ki bo prispeval k našemu osamosvajanju na strokovnem področju, namreč, vzpostavitev profesionalnega vodje oz. koordinatorja vzajemnega kataloga, ki bo zastopal interese vseh knjižnic, ter redaktorja vzajemnega kataloga (redakcijska funkcija, skrb za normativne datoteke in vsebinsko obdelavo itd). Ti osebi (oz. služba) morata biti imenovani na ustreznih organih (ministrstva, Strokovni svet za knjižničarstvo). Snežana Bahor je poudarila nujnost take profesionalne službe (funkcij), saj dosedaj v stroki nihče ni priznaval nikakršne strokovne avtoritete. T.i. manager in redaktor morata imeti tudi upravno moč, da ne bo vse še nadalje razparcelirano na številne subjekte, ki delajo vsak po svoje. Nobena komisija ali telo do sedaj ni imela nobene moči in s tem je tudi za odgovornost nismo mogli terjati!

Razprava se je nadalje dotaknila naše neorganiziranosti. Mag. Južnič je opozoril, da je problem visokošolskih knjižnic v drugačnosti njihovih interesov in v Ljubljani tudi v razdrobljenosti univerze kot take. Knjižnice bi se morale združiti in delovati organizirano ter dokazati, da poleg temeljnih funkcij vzajemnega kataloga rabimo še vse kaj drugega (avtomatizirano akcesijo, izposajo, medbibliotečno izposajo itd.) in da želimo sistem, ki bo uporaben tako za nas kot uporabnike.

Ozračje okrogle mize je razburkala Zdenka Petermanec (EPF Maribor), ki je prisotnim pokazala kopijo sklepa vlade o predlaganih normativih in standardih za višje in visoko šolstvo (z datumom 1.8.1991). Po tem pre-

dlogu naj bi Ministrstvo za šolstvo in šport še naprej financiralo knjižnice na temelju velikosti knjižne zaloge. Prisotni so soglasno sklenili, da je skrajni čas, da dobi kakršnokoli financiranje knjižnic osnovo v financiranju živega dela, ne pa knjižnih skladišč. Oblikovan je bil sklep, da Enota za razvoj knjižničarstva s "pozitivnimi predlogi" opozori na nesprejemljivost predlaganih normativov in standardov – zlasti dva naslova: Ministrstvo za šolstvo in šport ter Strokovni svet za knjižničarstvo RS.

Zadnji del okrogle mize se je dotaknil problematike izobraževanja knjižničnih delavcev. Breda Filo je opozorila, da moramo razmišljati tudi o nadgradnji študija bibliotekarstva (ki je organiziran v okviru Filozofske fakultete); nujen bi bil specialistični študij za kadre iz posameznih strok; treba bi bilo pošiljati perspektivne kadre na študij v tujino; postavlja se vprašanje enopredmetnega študija na FF (za katerega se zanimajo zlasti višji knjižničarji, saj bi jim omogočil končanje študija na visoki stopnji)... Glede enopredmetnega študija bibliotekarstva so bila mnenja deljena. Zgovorniki so opozarjali, da mora stroka za svojo profesionalizacijo imeti urejen redni študij, nasprotniki pa so bili mnenja, da takega "čistega bibliotekarja" nihče ne bo zaposloval. Dr. Spanring je opozoril, da mora npr. informator v neki knjižnici oz. informacijskem centru biti specialist iz svoje stroke (v naše delo lahko vključujemo npr. profesorje in raziskovalce), bibliografske opise bo pa še vedno delal bibliotekar, ki je edini za to usposobljen. Mag. Rajh je bil mnenja, da je glede "čistega" bibliotekarja treba dobro razmisliti in proučiti realne potrebe po takšnih kadrih. Filova je pristavila, da mora biti študij bibliotekarstva interdisciplinaren, mag. Južnič pa je menil, da bi moral študij ostati na Pedagoški fakulteti (kmalu se bo tudi pokazalo, če je bila ukinitve višješolskega študija smiselna), kjer so bili pogoji dela dobri. Visokošolski študij bi morala

odlikovati interdisciplinarnost, dopolnjeval pa naj bi ga specialistični študij.

Nekaj razpravljalcev je opozorilo še na problem habilitiranih predavateljev na študiju bibliotekarstva (z doktorati znanosti), ki jih bo kmalu začelo primanjkovati. Nemalo skrbi imajo tudi tisti višji knjižničarji, ki niso uspeli diplomirati v predpisanem roku na PA-knjižničarstvo, pa sedaj nimajo možnosti zaključiti svojega študija. Še veliko problemov je bilo izpostavljenih, za katere se bodo rešitve zagotovo našle v sodelovanju Enote za razvoj knjižničarstva s Katedro za bibliotekarstvo, pa Komisijo za knjižničarstvo in informatiko Univerze v Ljubljani ter seveda s posameznimi sekcijami in komisijami društva.

Če se vrnemo k izhodišču okrogle mize – liku bibliotekarja, ne smemo mimo predloga Ane Martelanc, da tudi v naših strokovnih krogih uvedemo register bibliotekarjev (kot ga imajo sosede Italijani). Ta "profesionalna knjiga bibliotekarjev" dejansko štiti bibliotekarje oz. stroko, saj v stroki ne more delati kdorkoli (pogoj je ustrezna izobrazba, državni strokovni izpit in delovanje v duhu kodeksa etike). Tako smo se ob koncu razprave vrnili na začetek strokovnega dela posvetovanja, ko so prisotni dokaj neprizadeto sledili referatu o kodeksu profesionalne etike, ne da bi pomislili, kako nujna je njegova operacionalizacija. Oblikovan je bil sklep, da se delo na kodeksu etike čimprej zaključi in se začne upoštevati v praksi, prav tako naj ustrezna komisija društva pripravi izhodišča za t.i. register bibliotekarjev. Društvo pa naj pozove vse bibliotekarje, da se javijo za sodelovanje v raziskovalnem ter izobraževalnem delu, še zlasti pa tiste, ki bi se bili pripravljene izobraževati na podiplomski stopnji in pridobivati znanstvene nazive.

Izrečenih je bilo še veliko predlogov in oblikovanih kar nekaj konkretnih sklepov, ki kažejo, da je treba še marsikaj postoriti. Nihče ne bo ukrepal namesto nas! Na okrogli mizi visokošolskih knjižnic na naslednjem posveto-

vanju pa bomo pregledali, s kakšnim uspehom smo sprejete sklepe realizirali...

Melita Ambrožič

NA ROGLI SO ŠOLSKE KNJIŽNIČARKE ODLIČNO PREDSTAVILE SVOJE DELO

V okviru letošnjega posvetovanja Zveze bibliotekarskih društev Slovenije septembra na Rogli so potekale štiri učne delavnice v organizaciji Milene Ivšek iz Zavoda za šolstvo Celje. *Bralno značko drugače* si je Valerija Pukl zamislila kot projekt, v katerem so sodelovali učenci in učitelji na OŠ v Polzeli. Rezultate dela so v celoti predstavili na prireditvi z gostjo Berto Golob, katere knjižna dela so bila vključena v projekt. Svojo predstavitev je Puklova zaključila na posvetovanju z delavnico, v kateri so aktivno sodelovali prisotni knjižničarji.

Alenka Verušnik nam je predstavila kviz France Bevk in kviz v sodelovanju s tovarno Gorenje. Oba kviza sta projekta, v katera so vključeni učenci in učitelji OŠ Velenje. Dobra organizacija in strokovna priprava nalog vodita potek kviza od oddelčne do občinske ravni.

Predstavitev teh delavnic, projektov, ki so angažirali učitelje različnih predmetov in učence vseh razrednih stopenj, v okviru ene šole ali na občinski ravni, so nam praktično pokazale sodobno vlogo šolskih knjižničarjev. Izkušnje vodij projektov so marsikomu lahko dragocena delovna spodbuda. Opozoriti velja na to, da se da delavnice v taki obliki, kot so bile predstavljene na Rogli, prenesti in posredovati tistim, ki se posvetovanja niso mogli udeležiti.

Tanja Pogačar

Takšne delavnice so dragocene, ker posredujejo izkušnje (in rezultate) iz bibliopedagoške prakse:

- informiramo in učimo se ob delu drugih
- primerjamo in izmenjujemo izkušnje (in rezultate dela)
- dobimo vzpodbude in ideje za svoje delo; srečanje z delovno uspešnimi in zavzetimi knjižničarkami je nasploh vzpodbudno
- posredno dobimo potrditev za lastno delo.

Fran Roš : Bodice

Delavnica nam je ponudila dober primer domoznanstva, ki ga zmorejo učenci OŠ. Pri takšnem raziskovalnem delu si učenci pridobijo vrsto različnih izkušenj, znanja in vedenja o svojem kraju, pomembnih ljudeh in lastnih koreninah. Opazna je bila izredna zavzetost šolske knjižničarke, ki zna vsako leto pridobiti 3-4 učence za to delo (projekt teče četrto leto).

Mozart

Predstavitev projekta *Mozart, kdo je to* in postavitev razstave z istim naslovom: doživeli smo otvoritev in vodstvo po razstavi, reševali smo uganke na razstavi, med praviimi rešitvami so izžrebali tri nagrajence. Ponudili so nam video zapis, tiskano gradivo (o projektu, zloženka po razstavi itd.). Poročilo o nastajanju razstave je bilo polno informacij, podatkov, napotkov, nasvetov, pristrčnih podrobnosti..., kar med drugim posreduje zavzetost učencev-članov knjižničarskega krožka in njihove mentorice. Zelo dobro je, da za takšno delo in razstavo izvejo druge knjižnice. OŠ Vransko je namreč pripravljena razstavo posojati (pripravljena je pripraviti otvoritev, vodstvo po razstavi, zloženke itd.)

P.S.: Ves letošnji november bo razstava postavljena v Pionirski knjižnici v Ljubljani. O

dnevu otvoritve vas bomo obvestili kasneje.

Tilka Jamnik

VTISI Z ROGLE

Letošnje posvetovanje in skupščina Zveze bibliotekarskih društev Slovenije z naslovom *Knjižničarstvo v koraku s časom*, je bilo od 26. do 28. septembra v hotelu Planja na Rogli. Potekalo je po že ustaljenem programu.

Prvi dan so se zvrstili referati in diskusije. Po mnenju številnih udeležencev je bil posebno dragocen in vreden razmisleka s svojim preprostim, jasnim in pomenljivim sporočilom - elektronika + pristna in dejavna humanost, tudi prispevek avtorja Jožeta Urbanije *Bibliotekarski dialog kot nujno dopolnilo računalniški komunikaciji*, ki pa žal predhodno ni bil objavljen v reviji Knjižnica. Škoda!

Drugi dan posvetovanja so potekale okrogle mize in učne delavnice. Program učnih delavnic je bil letos zelo pester in široko vsebinsko zastavljen, saj so bile udeležencem na izbiro štiri dejavnosti. Žal je bil tudi tokrat čas tisti, ki v enem dopoldnevu ni dopuščal in omogočal prisotnosti na vseh pripravljenih dejavnostih oziroma jo je omejeval. Kljub temu pa je treba priznati, da je zastavljeno delo lepo uspelo. Navzoča sem bila pri predstavitvi projekta Bralna značka drugače, pod vodstvom Valerije Pukl z OŠ Polzela ter ponašoritvi kviza z učenci OŠ Velenje o Francetu Bevku, pod vodstvom Alenke Verušnik.

Obe mentorici sta izredno skrbno pripravili predstavitev projektov ter nas domiselno vključili v delo po skupinah. Novi predlogi, ideje in misli so se kar utrinjali. Ob koncu smo bili vsi prijetno presenečeni nad tem, kar nam je skupaj uspelo doseči v tako kratkem času. Čutiti je bilo tudi tisto pravo vzdušje, saj sta nas mentorici navdušili s svojim entuziazmom, mladostnim poletom, predanostjo

in ljubeznijo do svojega poklica. Vse to pa so vrednote, ki človeka bogatijo.

Ob zaključku delavnic je bila izražena želja in dan predlog, da se vsi predstavljeni projekti objavijo v reviji Šolska knjižnica in na ta način postanejo tudi širše dostopni.

Časi, v katerih živimo, so težki. Lažje jih lahko živimo le skupaj, povezani; brez sebične zaverovanosti in zaprtosti v ozki regionalni prostor ali zagledanosti in povzdigovanja samo svojih interesov v škodo stroke in ljudi.

Darja Mohar-Pestotnik

TATVINE V KNJIŽNICAH

Marija Milenkovič je s tem referatom na letošnjem posvetovanju zbudila pozornost med knjižničarji, zato opozarjamo, da je avtorica temo širše predstavila (zgodovina pojava, motivi, elektronsko zavarovanje gradiva, stroški, domači storilci...) v članku *Tatvine knjižničnega gradiva v knjižnicah*. - *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 1991, št. 3, str. 213-225.

Nagovorili pa smo jo k še temeljitejši obdelavi te teme in upamo, da jo bo predstavila v specialistični nalogi.

Silva Novljan

O DELU SEKCIJE ZA SIK MED POSVETOMA V RADENCIH IN NA ROGLI

Sekcija je bila kar številna, v njej je delovalo 16 članov in članic, in sicer upošteva regionalno zastopanost in pokritost po tipu knjižnic od I. do V. skupine. Od novembra 1989 do konca septembra 1991 je sekcija imela 7 sestankov. Glede na program dela je sekcija dala

pubudo za delovno skupino za pripravo smernic za domoznansko dejavnost. V tej skupini, ki se je doslej sestala dvakrat, delujejo S. Novljan, L. Wagner, T. Kobe, S. Bahor, B. Rajh, V. Krapež in N. Petrov. Razen tega je bil za SIK-e izdelan in obdelan vprašalnik o domoznanski dejavnosti (S. Novljan in M. Ambrožič) v SIK in v UKM, katerega rezultat je silno pestra in različna praksa doslej, ki pa jo bomo v bodoče v interesu racionalnosti, enotnosti in kvalitete tudi s pomočjo smernic uredili enotnejše. Tudi za pripravo standardov je bila oblikovana skupina za potujoče knjižnice.

Sekcija je vodenje zaupala Niki Pugelj, ravno tako tudi sestavo skupine. Standardi za potujoče knjižnice so potrebni glede na specifično dela, ki ga potujoče knjižnice opravljajo v slovenskem KIS. Strokovni delavci in vozniki bibliobusov so se prvič sestali 15.6.1991 v KOŽ - Mestni knjižnici, za posvet na Rogli oziroma za okroglo mizo je N. Pugljeva pripravila teze za standarde za mobilne knjižnice, približno v pol leta pa lahko pričakujemo osnutek standardov.

V letu 1990 je bilo 10. in 11.5. v Beljaku srečanje knjižničarjev SIK z območja delovne skupnosti Alpe-Jadran. Udeležili so se ga knjižničarji šestih članic Delovne skupnosti, med njimi tudi iz Slovenije. Organizacijo za slovenske SIK je vodila Marisa Čebular iz Knjižnice Jožeta Mazovca, strokovno pa smo sodelovali tudi člani sekcije za SIK. Miša Sepe je imela referat o sistemu SIK v Sloveniji, z diapozitivi sta Marisa Čebular in Boris Jukič predstavila novogradnje in prostorske posodobitve naših SIK, knjižnično opremo in drobno opremo, Nataša Petrov pa je predstavila z referatom praktično delo v slovenskih SIK. Doslej je za stike naših SIK v Delovni skupnosti Alpe-Jadran skrbela Zlatka Rabzelj iz Knjižnice Jožeta Mazovca. Zaradi preobremenjenosti z delom je gradivo v zvezi s tem oddala predsedniku ZBDS Tomažu Kobetu in o tem obvestila sekcijo. Sekcija meni, da je potrebno te

stike obdržati in nadaljevati, kako in kje, pa se bo potrebno dogovoriti na predsedstvu ZBDS.

Od sodelovanj naj omenim referat Zlatke Rabzelj na posvetovanju italijanskih knjižničarjev in referat Miše Sepe (bila članica sekcije do upokojitve v letu 1991) na znanstvenem srečanju knjižničarjev v Zagrebu Vloga osrednjih občinskih SIK v KIS. Sekcija je spodbujala člane in druge kolege v knjižnicah za sodelovanje z referati na strokovnih posvetovanjih.

V okvirnem programu dela si je sekcija začrtala naslednje naloge:

- avtomatizacija poslovanja v SIK in vključevanje v KIS, spodbujanje in spremljanje tega procesa (dolgoročna, trajna naloga)
- priprava smernic za domoznansko dejavnost
- priprava standardov za potujoče knjižnice
- spodbujanje izobraževanja vseh knjižničnih delavcev
- spodbujanje za sodelovanje na posvetih, okroglih mizah, v Knjižnici, Knjižničarskih novicah
- spremljanje in uresničevanje nove zakonodaje v zvezi s knjižnicami in društvom
- nabavna politika v SIK (količinsko in vsebinsko ter glede medijev)
- postavitve gradiv v SIK (z vidika standarda za SIK - pregledati stanje, koliko fonda v SIK je še po pultnem sistemu, kaj storiti za doseganje standarda prostega pristopa do gradiva v SIK)
- medknjižnična izposoja
- uveljavljanje mladega bralca v SIK (delo z mladostniki na oddelkih za odrasle bralce)

- nova podoba knjižničnega delavca in odnos do uporabnikov ob uporabi računalniške tehnologije pri delu v knjižnici.

Kar nekaj nalog nismo uresničili, saj smo precej časa posvetili novostim na področju zakonodaje, precej pa tudi vsebinski pripravi okroglih miz v Novi Gorici in na Rogli. Obravnavali smo tudi aktualne zadeve, ki so se sproti pojavljale, kot npr. reorganizacija študijskega oddelka v Pionirski knjižnici v Ljubljani, reorganizacija dela sekcij in komisij na zvezni ravni ipd.

Sekcija se je že v prejšnjem mandatu ukvarjala s posodabljanjem poslovanja v SIK. V letu 1990 je bil dosežen pomemben korak, in sicer s projektom opremljanja regionalnih in regionalno pomembnih SIK in njihovim aktivnim vključevanjem v KIS oz. v vzajemni katalog. Tej problematiki je bila posvečena tudi okrogla miza v Novi Gorici, ki jo je vodila Zlatka Rabelj. Projekt, ki sta ga izdelala NUK in IZUM, je uspešno stekel vključno z izobraževanjem. Glede na sklepe okrogle mize v Novi Gorici pa je ta projekt potrebno nadaljevati in uresničiti še za SIK od III. do V. skupine.

Pričakujemo, da bodo smernice za domoznansko dejavnost pripravljene v letu 1991, nekaj let pa bo trajalo, da bodo vsebinsko in organizacijsko zaživele v praksi. Trenutno delovna skupina dela na podrobni analizi posameznih elementov smernic, na preciziranju delitve dela, definiranju območij (nova ustava Republike Slovenije prinaša s seboj tudi novosti pri upravni razdelitvi - občine, regije). Cilj pa je, da bi bila ta dejavnost smotrno organizirana, ustrezno poenotena, dostopna in koristna čim širšemu krogu uporabnikov. Lokalna zbirka - domoznanska zbirka je zasnovana mediatečno, v dejavnost so vključene vse SIK od I. do V. skupine. Ko bo pripravljeno prečiščeno besedilo smernic, bodo v obravnavo vključene SIK. Ključna vloga pri tem pripada NUK, nosilki in koordinatoriki sistema.

Delo skupine za standarde za potujoče knjižnice dobro poteka in pričakujemo lahko dokaj kmalu osnutek za obravnavo. Ko je sekcija obravnavala predlog Komisije za izobraževanje pri ZBDS, je sklenila, da bo spodbujanje izobraževanja ena izmed priorit. V svojih okoljih bomo vodili aktivno izobraževalno politiko. Vsi knjižničarski delavci potrebujemo vedno nova in dodatna znanja, še zlasti za primerno informacijsko usposobljenost. Naložba v znanje se obrestuje in doseči moramo posluh za to tudi pri financerjih, saj izobraževanje ni poceni.

Obravnavali smo predlog o delu študijskega oddelka za mladinsko književnost in knjižničarstvo v Pionirski knjižnici - enoti KOŽ ob reorganizaciji. Cenimo dosedanje delo tega oddelka in podpiramo njegov nadaljnji razvoj. Kot specializiran interdisciplinarni člen v KIS naj bi imel ustrezen status in s tem pogoje za delo in razvoj. Potrebujemo ga SIK, šolske knjižnice (osnovnih in srednjih šol) ter drugi dejavniki, ki se ukvarjajo z bralno kulturo in mediji sploh v zvezi z mladimi bralci. Mladostniki so preusmerjeni v SIK na oddelke za odrasle, kjer jim je treba kot ciljni skupini posvetiti ustrezno bibliopedagoško in informacijsko skrb.

Od pravne materije je sekcija obravnavala Osnutek ustave Republike Slovenije, temeljito smo pretresli Osnutek zakona o zavodih ter predelali tudi njegov predlog. Obravnavali smo teze Zakona o društvih, pri tem smo se zavzeli, da občinske matične knjižnice posvetijo skrb društvenim knjižnicam, kjer delujejo kot SIK, in da jih v skladu z dogovori in možnostmi vključujejo v sistem SIK na svojem območju. Podprli smo Spomenico o kulturi, ki so jo oblikovali slovenski kulturniki, zbrani v Cankarjevem domu na Slovenskem kulturnem zboru. Med predlogi zbora je na prvem mestu zahteva, da se prispevki za kulturo vrnejo na že doseženo raven in prizadevanje za dosego Unescovih standardov pri odmeri državnega

proračuna za kulturo. Zbor je pooblastil Odbor za kulturo Skupščine R Slovenije, da predloge uvrsti na dnevni red Skupščine in v njej zastopa interese zbora.

Klima med kulturniki je naklonjena uredničenju Unescovih standardov, smo pred spreminjanjem področne zakonodaje in oblikovanjem nacionalnega programa tudi v knjižničarstvu. Tako si je sekcija za SIK za okroglo mizo na letošnjem posvetovanju izbrala temo Poslovanje SIK in cenik storitev. V knjižnici, ki gre v korak s časom, naj bi bile usluge in storitve načeloma brezplačne. Knjižničarji bomo storili, kar lahko in kar je v naših močeh, da bomo to načelo uveljavili pri svojem delu, čeprav se zavedamo, da trenutno ekonomsko stanje v družbi ni lahko, da je denarja premalo, da marsikje financerji nimajo pravega posluha za kulturo, da so knjižnice, kjer je članarina ekonomska kategorija. Pot do tega cilja ne bo gladka in kratka, vendar je strokovno prava. Dejavnost SIK in splošnoizobraževalne mediateke sta "praktična manifestacija zaupanja demokratične družbe v vsesplošno vzgojo in izobraževanje". Na okrogli mizi so s prispevki sodelovali Vojko Zadavec, ki je govoril o razmerju med knjižnico in medioteko v odnosu do trafike in videoteke, t.j. o razmerju med informativnim, pluralističnim, estetskim, etičnim ter komercialnim in dobičkanosnim. O ocenjevanju izgubljenih knjig je problematiko s pravnega, ekonomskega, knjižničarskega in človeškega stališča tehtno spregovorila Alenka Zupan. Na tem segmentu poslovanja smo se knjižničarji upravičeni ekonomsko obnašati. Na okrogli mizi je sodelovala tudi Nika Pugelj, ki je predstavila teze za standarde za potujoče knjižnice.

Nataša Petrov

POROČILO O DELOVANJU SEKCIJE ZA ŠOLSKE KNJIŽNICE V MANDATNEM OBDOBJU 1989 - 1991

Kot vodja sekcije sem nadaljevala s programom, ki je bil oblikovan že v preteklem mandatnem obdobju. Naše delovanje je bilo povezano z ZRSS. Od zastavljenih ciljev smo uresničili naslednje:

- Leta 1990 smo na posvetovanju ZBDS organizirali okroglo mizo šolskih knjižničarjev, katere glavni temi sta bili računalnik in bibliopedagoško delo v šolski knjižnici. Tedaj smo oblikovali tudi sklepe, ki naj bi veljali kot program za nadaljnje delo sekcije.
- Pri ZRSS smo končno pridobili svetovalko za šolske knjižnice, ki skrbi za bibliopedagoško delo v šolskih knjižnicah.
- Uvedli smo poenoteno računalniško strojno in programsko opremo – strojno opremo je predpisal šolam ZRSS, program pa je dopolnjevala in popravljala eksperimentalna skupina za računalništvo v okviru ZRSS – ta projekt je bil zaključen letos spomladi; v nadaljevanju pa skupina še preizkuša uvajanje črtne kode.
- Izšli sta dve številki revije *Šolska knjižnica*.
- Na področju permanentnega izobraževanja sodelujemo z Enoto za razvoj knjižničarstva v NUK-u. Celo leto pa so potekale delavnice (ob predstavitvi priročnika Vzgojno-izobraževalno delo v knjižnici v OŠ) ter seminarji za usposabljanje šolskih knjižničarjev za uporabo programa v šolski knjižnici.
- Spremljali smo spremembe v šolski zakonodaji in takoj oblikovali pripombe

na standarde in normative za vzgojno-izobraževalno delo v OŠ in srednji šoli (Uradni list, št. 9, 16.8.91) in zahtevali, da se ob sistematizaciji del in nalog šolskega knjižničarja upošteva strokovne standarde in normative, ki jih je sprejel in potrdil Strokovni svet za knjižničarstvo že leta 1989.

S sklepi, ki smo jih oblikovali na letošnjem posvetovanju ZBDS, menim, da je kontinuiteta dela v sekciji zagotovljena tudi za prihodnje mandatno obdobje.

Na koncu bi se zahvalila vsem članom sekcije, ki so aktivno sodelovali, in tudi vsem ostalim, ki so mi s svojimi predlogi pomagali pri vodenju sekcije.

Polona Lah-Skerget

SKLEPI 9. SKUPŠČINE ZBDS, ROGLA 27.9.1991

Sklepi, ki jih je predlagala Komisija za oblikovanje sklepov, so bili soglasno sprejeti:

1. Slovenski bibliotekarji, združeni v ZBDS, izstopamo iz Zveze društev bibliotečnih delavcev Jugoslavije zaradi molka in pasivnosti predsedstva te zveze ob represiji na Kosovem ter agresiji na Slovenijo in Hrvaško. Sklep velja takoj.
2. ZBDS obsoja agresijo na Hrvaško in podpira njena prizadevanja za osamosvojitve. Hrvaškemu bibliotekarskemu društvu namenja slovensko društvo poleg moralne tudi materialno podporo, t.j. 50.000,00 din - presežek iz članskega prispevka, tudi tistega, ki je bil namenjen ZDBDJ. V dogovoru s hrvaškim društvom pa bo slovensko organiziralo tudi zbiranje knjig za porušene hrvaške knjižnice.
3. Bibliotekarstvo podpira procese osamosvajanja Slovenije. Zato ZBDS zadolžuje Enoto za razvoj knjižničarstva pri NUK, da pripravi načrt in finančno konstrukcijo prevzemanja vseh tistih dejavnosti, ki potekajo izven Republike Slovenije, a v njenem imenu (n.pr. funkcije, ki jih opravlja JBI, jugoslovanski obvezni izvod, članstvo v jugoslovanskih strokovnih komisijah ipd.). S tem pa seveda ne želi zanikati potrebe po ustvarjalnem meddržavnem sodelovanju.
4. Za priznanje vloge bibliotekarjev v družbi ter njihove profesionalizacije je potrebno čimprej oblikovati končno besedilo etičnega kodeksa bibliotekarskih delavcev. Predsedstvo ZBDS izbere skupino za končno redakcijo kodeksa pred razpravo. V tej fazi pa je potrebno razmisliti tudi o častnem razsodišču, ter ustanovitvi registra bibliotekarjev, ki bo vseboval strokovne karakteristike le-teh.
5. Društvo podpira čim večjo interdisciplinarnost študija bibliotekarstva ter vse oblike, ki bi dvigovale splošni nivo kvalitete strokovnega izobraževanja.

Društvo prosi knjižnice, da na naslov tajništva ZBDS ali Enote za razvoj knjižničarstva sporočijo imena ljudi, ki so se pripravljene strokovno izpopolnjevati doma ali v tujini, oz. sodelovati pri različnih razvojnih in raziskovalnih projektih.

S podzakonskim aktom je treba na novo urediti vprašanja v zvezi s pripravništvom in strokovnimi izpiti v skladu s potrebami razvoja stroke (vsebina, finance, verifikacija).

NUK pa mora takoj uveljaviti specifično prikazovanje stroškov za tečaje in strokovne izpite in ostale oblike izobraževanja.

6. NUK mora poskrbeti, da ustrezni vladni organi imenujejo koordinatorja in redaktorja vzajemnega kataloga, ki bosta vodila strokovne naloge v zvezi z avtomatizacijo knjižnic pri njihovem sodelovanju v vzajemnem katalogu ter skrbela za kvalitetno in pravočasno sodelovanje z IZUM-om. Ob tem je potrebno organizirati računalniško konferenco za izmenjavo informacij o problematiki vzajemnega kataloga.
7. ZBDS podpira Manifest UNESCO o delovanju javnih knjižnic in zahteva tako kulturno politiko, ki bo zagotavljala zakonsko in dejansko uresničevanje načel Manifesta za vse prebivalce države Slovenije in slovenske manjšine v zamejstvu. Še posebej pa se zavzemajo za uresničitev manifestovega določila o o brezplačnih storitvah v splošnoizobraževalnih knjižnicah.

Ministrstvu za kulturo in Strokovnemu svetu za knjižničarstvo je treba ponovno poslati teze za slovenski nacionalni program za področje splošnoizobraževalnih knjižnic, ki ga je pripravil Iniciativni odbor za ustanovitev poslovne skupnosti splošnoizobraževalnih knjižnic v Republiki Sloveniji.

Ministrstvo za kulturo z zmanjševanjem sredstev za nakup knjižničnega gradiva ogroža uveljavljanje Manifesta in slovenskih standardov za delo SIK, zato mora sredstva za nakup knjižničnega gradiva usklajevati z rastjo cen.

Uveljaviti je treba vse elemente za financiranje delovanja SIK na osnovi veljavnih standardov in normativov za SIK. Posebej pa je potrebno na republiški ravni poenotiti naslednje elemente poslovanja: članstvo, izkaznico, zamudnino, opomine, izposojnino, odškodnino za izgubo in poškodbo gradiva, izposojevalne roke, podaljševanje izposojevalnih rokov.

8. Čimprej je treba doseči, da se Narodna in univerzitetna knjižnica vključi v Univerzo v Ljubljani.
9. Pri reviziji Zakona o knjižničarstvu morajo sodelovati bibliotekarji.
10. Pregledati je treba strokovne kriterije in merila za vse vrste knjižnic in jih posodobiti.
11. V Republiški matični službi NUK-a mora delovati strokovni delavec za šolske knjižnice, ki bo skrbel za strokovni razvoj tega področja.

Ustrezni organi morajo upoštevati Priporočila Sekcije za šolske knjižnice k Standardom in normativom, objavljenim v Uradnem listu RS z dne 16.8.1991, v katerih Sekcija zahteva standardom za šolske knjižnice ustrezno sistemizacijo knjižničarskih delavcev na osnovnih in srednjih šolah, vrtcih in srednješolskih domovih.

Stari in ponovno uveljavljeni standardi za financiranje visokošolskih knjižnic so nesmiselni in škodljivi, ker spodbujajo nedelo in preprečujejo vsakršno strokovno dejavnost knjižnic, zato naj odgovorni organi za delo visokošolskih knjižnic upoštevajo merila in kriterije bibliotekarske stroke.

12. Za dobro strokovno pripravljeno posvetovanje se vsakokrat ustanovi recenzentska skupina, oz. programski svet za oceno referatov. Pri organizaciji posvetovanj je potrebno pogumnejše uveljavljati nove oblike, s katerimi bomo omogočili dotok novih idej in živahen strokovni dialog.

Na vsakoletnih strokovnih srečanjih je potrebno analizirati realizacijo sprejetih sklepov preteklega leta.

IZVOLJENI V ORGANE ZBDS NA 9. SKUPŠČINI

Predsedstvo ZBDS:

1. Predsednik ZBDS: Ivan Kanič, CEK, Lj., član DB Ljubljana
2. Namestnik predsednika ZBDS: Jelka Gazvoda, NUK, Lj., član DBL

Člani predsedstva:

1. Breda Brezovšek - DB Maribor (UKM)
2. Zvonka Pretnar - DB Gorenjske (SIK Tržič)
3. Franc Kuzmič - DB Pomurja (SIK Murska Sobota)
4. Alenka Šauperl-Zorko - DB Primorske (SIK Koper)
5. Ivan Kanič - DB Ljubljana (CEK Ljubljana)
6. Špela Marin - DB Celje (SIK Celje)
7. Vlasta Zaberčnik - DB Koroške
8. Silva Gomišček - DB Dolenjske

Predsedniki sekcij:

1. Ana Martelanc, NUK, Lj. (sekcija za visokošolske knjižnice)
2. Nada Tržan-Herman, LEK, Lj. (sekcija za specialne knjižnice)
3. Francka Žumer, OŠ Preddvor (sekcija za šolske knjižnice)
4. Ludvik Kaluža, SIK Šk.Loka (sekcija za splošnoizobraževalne knjižnice)

Disciplinsko sodišče:

1. Nataša Strgar, FF, Lj.
2. Antonija Zadnikar, Urbanist.inšt.
3. Ivan Pintarič, KOŽ

Kontaktne osebe za strokovno sodelovanje v ZDBDJ:

1. Ivan Kanič, CEK
2. Mirko Popovič, NUK

Predsednik sveta revije Knjižnica:

1. Mirko Popovič, NUK

Predsednik in člani Kalanovega sklada:

1. Majda Ujčič, FF
2. Bruno Hartman, Prežihova 15, MB
3. Irena Kernel, SIK-KOŽ
4. Primož Južnič, CMK
5. Kobe Tomaž, NUK

Predsednik in člani odbora za Čopova priznanja:

1. Franc Drolc (SIK Kranj)
2. Sonja Haberl (UKM)
3. Lučka Čehovin (SIK Sežana)

4. Nada Češnovar, CTK
5. Mihael Glavan, NUK

3. Martin Grum
4. Majda Capuder

IMENOVANI NA PRVI SEJI PREDSEDSTVA

Sekretariat predsedstva:

1. Ivan Kanič - predsednik
2. Jelka Gazvoda - podpredsednica
3. Silva Novljan - tajnica
4. Zdenka Rudolf - blagajničarka

Predsedniki strokovnih komisij:

1. Komisija za AIK - Alenka Kanič
2. Komisija za avtomatizacijo - Stanislav Bahor
3. Komisija za bibliografijo - Lidija Wagner
4. Komisija za bibliotekarsko terminologijo - Janez Kanič
5. Komisija za enoten KIS - Mirko Popovič
6. Komisija za stvarno obdelavo - Franci Zore
7. Komisija za šolanje in izobraževanje bibliotekarskih kadrov - Melita Ambrožič
8. Komisija za zaščito knjižničnega gradiva - Mihael Glavan

Predlog: Komisija za gradnjo se ustanovi oz. sestane po potrebi. Sestavljajo jo člani sekcij. Sklicatelj pa je član iz sekcije 1. po abecedi.

Uredniški odbor revije Knjižnica

1. Jelka Gazvoda - glavna urednica
2. Silva Novljan

Uredniški svet revije Knjižnica

1. Rajko Slokar, DB Primorske (Gor.knjižnica F.Bevka, Kidričeva 20, 65000 Nova Gorica)
2. Mirko Nidorfer, DB Maribor (UKM, Gospejna 10, MB)
3. Miha Mohar, DB Gorenjske (Gimnazija Kranj)
4. Jože Čakš, DB Celje (Občinska matična knjižnica Šmarje 112, 63240 Šmarje pri Jelšah)
5. Jože Vugrinec, DB Pomurja (Pokrajinska in študijska knjižnica, Grajska 2, 69000 Murska Sobota)
6. Silva Črnugelj, DB Ljubljana (Knjižnica Šiška, Celovška 161, LJ.)
7. Janez Mrdavšič, DB Koroške (Koroška osred. knjižnica, Na gradu 1, 62390 Ravne na Kor.)
8. Nataša Petrov, DB Dolenjske (Študijska knj. Mirana Jarca, Cesta komandanta Staneta) 26-28, Novo mesto

*****

V SREDIŠČU POZORNOSTI

*****

RAZPIS ZA OSREDNJE KNJIŽNICE ZA DOLOČENA STROKOVNA PODROČJA

Dne 15.10.1991 je potekel rok za oddajo prijav za imenovanje osrednjih knjižnic. Razpis je objavil Strokovni svet za knjižničarstvo R Slovenije. Na razpis se je prijavilo 19 visokošolskih in specialnih knjižnic oz. njihovih ustanov in sicer:

- Akademija za gledališče, radio, film in televizijo za področje gledališča, filma, radia in televizije,
- Biotehniška fakulteta – biotehnika,
- Ekonomska fakulteta – ekonomija in sorodne vede,
- Centralna medicinska knjižnica – biomedicina,
- CTK – strojništvo, kemija in kemijska tehnologija, gradbeništvo in geodezija, arhitektura, urbanizem, elektrotehnika in računalništvo, metalurgija, montanistika, tekstilna tehnologija, matematika, mehanika in fizika,
- Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo – geografija,
- Filozofska fakulteta – humanistika s področji: filozofija - psihologija, zgodovinske vede, vede o jezikih in književnostih, umetnostne vede, etnologija in etnografija,
- Institut Jožef Štefan – fizika in biofizika,

- Inštitut za narodnostna vprašanja – narodnostna vprašanja,
- ISKRA Indok – elektrotehnika in informacijska tehnologija,
- Fakulteta za družbene vede – družboslovje,
- Matematična knjižnica – matematika in mejna področja (mehanika, teoretično računalništvo itd.),
- NUK – humanistika s podpodročji: zgodovinsko-kulturološko, literarno-filološko, filozofsko-psihološko in bibliotekarstvo in informatika,
- Pedagoška fakulteta, Ljubljana – pedagogika,
- Pedagoška fakulteta, Maribor – vzgoja in izobraževanje,
- Pravna fakulteta – pravo,
- Slovenska akademija znanosti in umetnosti prosi za poseben status znanstvene multidisciplinarne akademijske knjižnice,
- Škofijski ordinariat v Mariboru, Teološka knjižnica – teološke znanosti,
- Urbanistični inštitut RS – urejanje prostora.

Prispele prijave bo najprej obravnavala posebna komisija pri Strokovnem svetu za knjižničarstvo. Samo imenovanje osrednjih knjižnic pa bo izvedel Strokovni svet na eni izmed prihodnjih sej.

Rezultate razpisa oz. seznam knjižnic, ki bodo imenovane za osrednje, bomo tudi objavili v *Knjižničarskih novicah*.

Ana Martelanc

*****

IZOBRAŽEVANJE

*****

JASNE KALKULACIJE – ZAUPANJE

Odgovor Martine Šircelj iz NUK Dragici Turjak iz Mariborske knjižnice me ni zadovoljil, pravzaprav me je razočaral. Enak je odgovoru, ki smo ga slišali na bibliotekarskem strokovnem srečanju na Rogli. Je presplošen, ni analitičen in zato tudi ni jasen.

Že nekaj let, žal, poslušamo enako ugotavljanje, da sta poniknili dve tretjini finančnih virov nukovske matične dejavnosti. Ne zveemo pa ničesar, kaj je bilo postorjenega, da bi obnovili stanje izpred leta 1980.

Zavedam se sedanjih proračunskih delitvenih strug in (mrtvih) rokavov, ki niso naklonjeni knjižničarski barki. Toda... Z vidika strokovnega upravljanja nacionalke, namenjene dvomilijonskemu narodu, bi bila prava potrata, da bi imela posebno ekipo visoko usposobljenih izobraževalcev. Zato je popolnoma skladno s svetovno izobraževalno prakso in pedagoško-andragoško teorijo, da "izobraževanje izvajajo najbolj usposobljeni in kvalificirani strokovnjaki s posameznih strokovnih področij v okviru osnovne dejavnosti NUK" in iz drugih sorodnih institucij. Prav bi bilo, da je "razmnoževanje znanja" nukovskih strokovnjakov sestavni del njihove delovne obveznosti. Seveda mora biti metodično-vsebinska priprava, ki je normalno izven rednega delovnega časa, posebej materialno ovrednotena v obliki honorarja za govorna dela.

Zdi se mi, da prozoren odgovor Turjakovi in s tem vsem SIK-om, ki zapijajo pasove na dachauske mere, terja preprost prikaz kalkulacije tečaja in izpitov, na primer za 30

udeležencev. Predvidevajmo, da je prihodek tečaja pri takem številu udeležencev 590.000 SLT (14 udeležencev po 25.000 SLT in 16 udeležencev po 15.000 SLT, skladno s cenami v razpisu). Bruto honorar za 70 ur predavanj oz. za njihovo pripravo naj bi maksimalno bil 154.000 SLT. Trimesečno organizacijsko delo strokovnega delavca v matični službi in enomesečno delo administrativnega delavca skupaj z različnimi materialnimi stroški in davščinami zahtevajo še dodatnih 240.000 SLT, skupno torej 394.000 SLT.

Kaj je z razliko do 590.000 SLT, se sprašuje marsikdo, ki se vsaj malo razume na kalkulacije izobraževalnih storitev. V tem grmu tiči zajec nezadovoljstva in nezaupanja, tudi do kalkulacije izpitnih cen. Zatorej je nujna potreba po pojasnilu.

Prelivanje vrednosti (denarja) iz podjetja v podjetje, iz panoge v panogo je normalen pojav v tržnem gospodarstvu. Toda tudi tu država uravnava tokove in ne le pri trenutno bornem financiranju delovanja javnih zavodov. Mislim, da tako prelivanje sredstev med javnimi zavodi celo enake dejavnosti, med finančnimi reveži, ne sodi v sedanji trenutek. Tržno, marketinško odpiranje! Da! Toda, kdaj in do koga?

Martini Šircelj vsekakor pritrjujem, ko pravi, da je časovna strnitev 70-urnega tečaja andragoško nesprejemljiva.

Te misli sem napisal tudi zato, da bi v naših republiških upravnih organih in v Izvršnem svetu Republike Slovenije sprevideli, zakaj je čimprej treba urediti financiranje matične dejavnosti NUK-a in uveljaviti transparentnost financiranja in delovanja, kar je stališče tudi ministra P. Tanciga, izrečeno na mariborskem posvetu 7.9.1991.

Rajko Slokar, Goriška knjižnica F. Bevka

*****

PREDSTAVLJAMO VAM

*****

OKROGLA MIZA "RAČUNALNIŠKA BESEDIŠČA"

Od 2.-4.10.1991 je bilo drugo srečanje slovenskih avtorjev programov in organizatorjev večjih računalniških obdelav besedil. Srečanje, ki je spomladi potekalo le v obliki okrogle mize, je preraslo v seminar. Napovedano je pa že tretje srečanje v obliki tridnevnega seminarja januarja ali februarja 1992.

Če je bila osrednja tema spomladanskega srečanja preverjanje pravilnega zapisa slovenske besede, je bila tema tega srečanja iskanje informacij v besedilih. Optično čitanje tekstualnih podatkov in standardizacija zapisa znaka pa bo tema tretjega srečanja.

Seminarski del srečanja je potekal v Intertradeovem izobraževalnem centru v Radovljici. Prispevki so bili razdeljeni v štiri skupine:

- prikaz za tržišče pripravljene programske opreme
- delo z urejevalniki besedil
- črkovalniki in računalniški slovarji
- večje računalniške obdelave besedil.

Seminar so gostitelji popestrili z zanimivim prikazom novosti na področju stanja in razvoja mikroročunalnikov serije PS, laserskih tiskalnikov in standardov kodiranja znakov.

Okrogla miza RAČUNALNIŠKA BESEDIŠČA je bila v dvorani SAZU v Ljubljani. Pregledali smo izvajanje sklepov, sprejetih na spomladanskem srečanju in si zadali nove naloge. V grobem je stanje na področju obdelave besedil naslednje:

- imamo kvalitetno in zadostno programsko opremo za osebne obdelave (pisanje besedil s pregledom in kontrolo, prevajanje z uporabo slovarjev, ...) in za večje ekipne obdelave (učilnica slovenskega in drugih jezikov, knjižna in časopisna redakcija, redakcija strukturiranih besedil, ...)
- imamo zadosti slovenskih besedil na računalniških medijih za nastavitve korpusa slovenskih besedil
- imamo podporo v računalniški opremi in pri avtorjih besedil, manjka nam le standardizacija zapisa besedil v skupni bazi
- slovensko besedišče je v zadostni meri zbrano le za kontrolo zapisa slovenskih besed, za močnejše analize in obdelave moramo zajeti v računalniško obliko vse modernejšee slovenske slovarje (okrog 500.000 besed)
- imamo zadovoljivo računalniško in programsko opremo za optično čitanje besedil in slovarjev.

Od obvezujočih sklepov moram omeniti:

- do naslednjega srečanja moramo pripraviti standard zapisa znakov v skupnem korpusu slovenskih besedil
- obdržati moramo stik z dogajanjem na tem področju v svetu (japonski mednarodni tezaver pojmov, IBM-ov projekt nacionalnih jezikov, projekt Genelex)
- udeleževati se moramo mednarodnih srečanj
- naše izdelke moramo prikazati na raznih slavističnih seminarjih (seminarji na Filozofski fakulteti, poletna šola slovenščine)
- skupaj z uporabniki moramo nastopiti na spomladanskem razpisu raziskovalnih nalog

- s srečanji moramo nadaljevati.

O obeh letošnjih srečanjih bosta v tem mesecu izšli knjigi. Vse informacije dobite na naslovu: Miloš Tavzes, Tržna 3, Ljubljana, tel. 551-349

Priporočam se predvsem za pisna vprašanja. Vse, ki jih tematika obdelave besedil zanima, prosim za sodelovanje ali vsaj za informacije.

Miloš Tavzes

KONFERENCA IFLA V MOSKVI

57. generalna konferenca IFLA je bila od 18. do 24. avgusta v Moskvi. Udeležilo se je okoli 1500 bibliotekarjev, ki so predstavili skupno 198 referatov – kar 80 so jih pripravili kolegi iz Sovjetske zveze. V okviru centralnega naslova konference *Knjižnice in kultura* smo lahko poslušali prispevke z naslednjo tematiko:

- medsebojno spoznavanje in sporazumevanje: knjižnice kot kulturni centri; znanost brez meja; knjižnice in novo mišljenje; knjižnice in svetovna umetnost,
- knjižnice v večnacionalni državi,
- mednarodna izmenjava literature kot oblika medsebojnega kulturnega oplajanja,
- vloga knjižnic pri mednarodni vzgoji otrok in mladine v XXI. stoletju - s podarkom na razvijanju estetike,
- mednarodne knjižnične mreže: dostop do virov informacij s področja svetovne kulture z moderno tehnologijo,
- mednarodna kooperacija pri zaščiti in konzervaciji gradiv kot sredstvo za ohranitev svetovnega kulturnega izročila,

- knjižnični delavci in sistem permanentnega izobraževanja.

Prizorišče kongresa je bila moderna in tehnično odlično opremljena stavba Svetovnega trgovskega centra, posamezne učne delavnice (workshops), razstave knjižnične opreme in delovni sestanki pa so potekali tudi v večjih moskovskih knjižnicah, ki smo si jih lahko še posebej ogledali. (Kot zanimivost: Sovjetska zveza ima 326.000 knjižnic, samo v Moskvi, ki ima nad 8 milijonov prebivalcev, je 4.000 knjižnic!). Ministrstvo za kulturo nam je priredilo sprejem v Kremlju, po otvoritveni slovesnosti smo si v hotelu Rossija ogledali balet S. Prokofjeva *Romeo in Julija*, sobota pa je bila namenjena ogledom kulturno-zgodovinskih znamenitosti. Nasploh so se organizatorji zelo trudili, da bi program strokovnega dela potekal po planu in jim je to v glavnem tudi lepo uspelo. Žal pa je celotna konferenca kljub vsem naporom gostiteljev potekala "v znamenju državnega udara", ki se je začel prav na dan otvoritve in je zelo moreče deloval na počutje in delovno vnemo navzočih.

IFLA je v Moskvi dobila svojega novega predsednika; dosedanji predsednik Hans Peter Geh je prepustil mandat za naslednjih pet let temnopoltemu bibliotekarju iz ZDA, Robertu Wedgeworthu.

Strokovni svet IFLA-e je objavil nov srednjeročni program za obdobje 1992-97, v katerem se vsebinsko nadaljujejo projekti petih programskih sklopov, ki so bili inicirani v letu 1976. Dosedanje aktivnosti programa so razvidne v objavljenih raziskavah, študijah, ekspertizah, statističnih prikazih, smernicah, priročnikih ter kongresnih in seminarskih gradivih.

Strokovna področja in aktivnosti, s katerimi se bodo posamezni programi prioritarno ukvarjali:

UBCIM (Universal Bibliographic Control and International MARC) vključuje delo

na bibliografski kontroli posebnega gradiva ("kljub velikim prizadevanjem IFLA-e, bibliografska kontrola še ni postala univerzalna" !...)in na povečanju bibliografske dostopnosti. Strokovne komisije bodo nadaljevale s projekti o vsebinski obdelavi in izdelavi normativnih datotek, pomagale pri izdelavi nacionalnih bibliografij in pospeševale retrospektivno konverzijo zapisov (ameriški kolegi že uporabljajo skrajšanko *recon!*). Delovna skupina, ki vodi program UBCIM, poudarja potrebo po čim širši uporabi notnih standardov in njihovem prilagajanju ter razširitvi uporabe mednarodnega MARC-a na nove medije.

Program UAP (Universal Availability of Publications) vključuje izmenjavo gradiv, posredovanje "presežka" gradiva, izdelavo nacionalnih zbirk, prizadevanja za širšo dostopnost posebnega in AV gradiva za slepe in prizadete uporabnike. Delovno področje programa sega tudi na politične in upravne vidike, ki urejajo odnose med knjižnicami, založniki in copyrightom. V programu bodo sodelovale sekcije za nacionalne, univerzitetne, javne in vladne knjižnice.

Program PAC (Preservation and Conservation) zajema aktivnosti na področju tehnologije zaščite in restavracije gradiv, s čimer se ukvarjajo zlasti strokovnjaki v ZDA, Nemčiji, Sovjetski zvezi in na Japonskem. Osrednji problem je obstojnost gradiv, zaradi česar pri medknjižnični izposoji starega gradiva (knjižnice ga nočejo posojati) prihaja do kršenja načela o *splošni dostopnosti publikacij* (UAP). Tehnologi pripravljajo postopke za izdelavo *trajnega papirja* (permanent paper), na katerem naj bi v bodoče tiskali vse arhivske izvode.

Program UDT (Universal Dataflow and Telecommunications) se ukvarja z optimalnimi možnostmi za prenos podatkov s pomočjo moderne informacijske in komunikacijske tehnologije; nadaljuje se projekt splošne uporabe OSI - standardov, s čimer naj bi premagali

obstoječe tehnološke ovire pri prenosu tako bibliografskih podatkov, kakor tudi pri elektronskem prenosu zapisov na računalniških in AV medijih.

Projekti v sklopu programa ALP (Advancement of Librarianship in the Third World) bodo še nadalje usmerjeni v pospeševanje pismenosti, bralnih navad, razvoj založništva in v prodor moderne informacijske tehnologije v nerazvitih deželah. IFLA v ta namen organizira tudi posebne seminarje in druge neposredne izobraževalne oblike.

V Moskvi so bile tudi volitve v posamezne sekcije. V upravni odbor Sekcije za nacionalne knjižnice je bil izvoljen dr. Mirko Popovič (NUK), nova članica Sekcije za izobraževanje pa je postala Melita Ambrožič. Obe sekciji imata po dvanajst članov. V komisijo za vodenje bibliotekarskih društev (Round Table for Management of Library Associations) je bil izvoljen Tomaž Kobe, ki bo nadomestil dose-danjo dolgoletno članico te komisije ("okrogle mize"), gospo Martino Šircelj.

Prisostvovati takemu kongresu za našo družbo resda predstavlja velike stroške. Vendar pa je tudi v prihodnje treba omogočiti, da se IFLA-inih konferenc udeležuje vsaj po en predstavnik ZBDS. Vzdrževanje stikov z IFLA-o je glede spremljanja razvoja stroke, uporabe novih tehnologij in vključevanje v mednarodne projekte (npr. zaščita gradiv, retrospektivna konverzija bibliografskih zapisov) za naše združenje zelo pomembno. Osebna znanstva, ki jih na takih mednarodnih srečanjih sklepamo bibliotekarji, pa tudi pomenijo več kot vljudnostno dopisovanje med strokovnjaki, ki se medsebojno ne poznajo. Pomenijo lahko izredno dragoceno pomoč pri razreševanju strokovne problematike in ne nazadnje, plasiranje našega znanja (ki v bibliotekarstvu ni majhno) v svet. In čisto nazadnje: če ne zaradi drugega, pomembna je vsaj prisotnost - da te opazijo, da vedo za Slovenijo in za ZBDS. Tudi tukaj velja ne-

koliko kruta resnica: če nisi zraven (in če se to zgodi večkrat) - ne obstajaš... Naj zato novemu predsedniku ZBDS že sedaj zaželim srečno pot v New Delhi, kjer se bo septembra 1992 odvijala 58. konferenca mednarodne organizacije IFLA!

Tomaz Kobe

*****

OBVESTILA

*****

Vodič po univerzitetnih knjižnicah delovne skupnosti Alpe-Adria. V Celovcu smo se 9. oktobra sestali regionalni predstavniki na projektu *Guide to University Libraries of the Work Community Alps-Adria*. Namen sestanka je bil dogovor o končni redakciji vodiča, ki zajema knjižnice iz posameznih regij držav: Avstrije (12 knjižnic), Nemčije (9), Madžarske (3), Italije (60), Slovenije (7), in Hrvaške (8). Končni rok za redakcijo je 1. december 1991.

Delo je v zasnovi nadaljevanje vodiča iz leta 1988, s podatki za leto 1990 in z nekoliko drugačno metodologijo. Na razpolago bosta računalniška baza podatkov in na laserskem tiskalniku tiskana publikacija. Programske rešitve za računalniško bazo je izdelal Inštitut informacijskih znanosti v Mariboru, kjer bodo podatki tudi online dostopni. Razpon podatkov, zbranih na podlagi vprašalnikov, obsega od osnovnih informacij (naslov, vsebina in velikost fondov, katalogov, posebnih zbirk, usluge knjižnic, itd.) do sodobnih računalniških povezav in opremljenosti knjižnic. Računalniški program na sistemu VAX/VMS in PC verzija sta prirejena za stalno dopolnjevanje podatkov, polj in podpolj.

Raznovrstnost podatkov v vodiču bo dobrodošla informacija tudi naključnemu uporabniku pri spoznavanju visokošolskih knjižnic sosednjih držav. Prav tako pa lahko sčasoma baza preraste v nepogrešljiv informacijski vir, pomemben za učinkovitejši pretok informacij in knjižnega gradiva. — Boris Košorok

Podarimo knjigo razrušenim knjižnicam Hrvaške. Vojna na Hrvaškem tudi knjižnicam ni prizanesla. Čeprav še zmeraj traja in podatki o uničenih knjižnicah še niso dokončni, so v Zagrebu ustanovili Odbor za obnovo knjižnic, ki vodi akcijo za zbiranje knjig. Za zbirno mesto je določil Hrvatski sabor kulture (Ul. kralja Zvonimira 17/III, 41000 Zagreb), od tu pa jih bo razpošiljal najbolj ogroženim knjižnicam. Ta hip so najbolj ogrožene splošnoizobraževalne knjižnice, ki potrebujejo sodobno poljudnoznanstveno in strokovno ter kvalitetno leposlovno in mladinsko knjigo, predvsem v hrvaškem jeziku, del pa je lahko tudi v tujih jezikih.

S tem odborom sta se povezala Zveza bibliotekarskih društev Slovenije in Narodna in univerzitetna knjižnica, ki v lastnem imenu in v imenu odbora prosita knjižnice, zavode, podjetja, društva in posameznike, da se pridružijo akciji. Vsi, ki želite knjige darovati, jih lahko pošljete zbirnemu centru v Sloveniji, Narodni in univerzitetni knjižnici, 61000 Ljubljana, Turjaška 1 ali pa najbližji občinski splošnoizobraževalni knjižnici, ki jih bo dostavila na to zbirno mesto. Narodna in univerzitetna knjižnica bo prvič odpeljala knjige v Zagreb ob koncu letošnjega meseca knjige, 15. novembra. *Knjižnice, ki bodo oddale NUK knjige za Hrvaško, prosimo, da naredo seznam teh knjig (avtor, naslov, kraj, letnica).* — Silva Novljan

Koordinacija nabave podatkovnih zbirk na CD-ROMih. Delovna skupina (tj. direktorji osrednjih knjižnic) se je sestala 2.10.1991 v Enoti za razvoj knjižničarstva NUK. Skupina je sprejela naslednja izhodišča oz. sklepe za koordinacijo nabave teh podatkovnih zbirk:

1. Pri koordinaciji je potrebno upoštevati tako geografski kot tudi strokovni vidik. Zato je potrebno pomembnejše podatkovne zbirke (npr. Science Citation Index) zagotoviti tako v Mariboru kot tudi v Ljubljani. Glede na pomembnost zbirk Science Citation Index (SCI) in Social Science Citation Index (SSCI) ter razpršenost ljubljanskih visokošolskih institucij je potrebno zagotoviti, da se obe zbirki v Ljubljani nahajata v dveh izvodih (SCI v Centralni medicinski knjižnici in v Centralni tehniški knjižnici, SSCI pa v Centralni ekonomski knjižnici in v NUK).
2. Interdisciplinarne podatkovne zbirke naj bi imele svoje mesto v večjih visokošolskih knjižnicah, specializirane podatkovne zbirke pa se lahko nahajajo tudi v manjših knjižnicah oz. informacijskih centrih.
3. Pomemben kriterij prisotnosti teh baz v knjižnicah in informacijskih centrih je tudi zagotovitev dostopnosti do teh podatkovnih zbirk (odprtost knjižnice, zagotavljanje opravljanja poizvedb za uporabnike iz drugih knjižnic, medknjižnična izposoja itd.).
4. Ministrstvo za znanost in tehnologijo RS se zadolži za sklic sestanka, kjer bo tekel dogovor o poenotenju sistema zaračunavanja storitev za iskanja podatkov iz teh baz.
5. Ministrstvo za znanost in tehnologijo RS prav tako preuči možnost ustreznih

tehničnih rešitev, ki bi omogočale širšo dostopnost podatkovnih zbirk na CD-ROMih (mrežne licence itd.)

Na osnovi sestanka in dodatnih posredovanih informacij je Enota za razvoj knjižničarstva (uredila Helena Fortuna) izdelala dva koordinirana seznama podatkovnih zbirk na CD-ROMih, disketah in magnetnih trakovih, tj. seznam že obstoječih podatkovnih zbirk v Sloveniji in seznam podatkovnih zbirk, ki jih knjižnice oz. informacijski centri naročajo prvič. Oba seznama sta urejena po koordinacijskih krogih. Upajmo, da bo Ministrstvu za znanost in tehnologijo RS uspelo zagotoviti sredstva za nakup—če že ne vseh—pa vsaj najrelevantnejših podatkovnih zbirk.
— dr. Mirko Popovič

Šolski video program. Na tržišče je prišlo prvih šest videokaset od petnajstih, ki jih namerava izdati Jack d.o.o. iz Ljubljane v sodelovanju z Zavodom za šolstvo in šport R Slovenije. Tematski izbor zajema poglavja iz biologije, fizike, kemije, gospodinjstva, tehničnih ved, ekologije in geografije. Program je nastal v nemškem šolskem inštitutu FWU v Muenchnu v letih 1988-1990, vsi filmi pa so sinhronizirani v slovenski jezik. So barvni in trajajo od 12 do največ 20 minut. Film ne nadomešča šolske ure, saj so pred in po ogledu filma učenci lahko zaposleni z aktivnim osvajanjem snovi. Na ustrezno uporabo filma opozarjajo tudi poenostavljena metodična navodila in opozorila, ki so priložena vsaki kaseti. Med poplavo igranih videofilmov in risank, je ta poučni program prava osvežitev in naslovi: Možgani, Fotosinteza, Domača čebela, Mejotična delitev, Opraševanje z žuželkami, Prebavljanje hrane bodo pritegnili tudi obiskovalce splošnoizobraževalnih knjižnic. Čim širšemu krogu uporabnikov bodo namenjeni

tudi ostali filmi iz napovedanega programa, zlasti Varčevanje energije v gospodinjstvu, Recikliranje in prihranki energije, Katalizator v avtomobilu. — Silva Novljan

Zmeda poimenovanj. SIK so za svoje poimenovanje izbrale zelo različna izhodišča. Nesamostojne so morale svoje poimenovanje porediti močnejšemu, raznim zavodom za izobraževanje, kulturnim in rekreacijskim centrom, delavskim univerzam, izvršnim svetom. Ubogi uporabnik, ki jih skuša doseči po telefonu! Tudi samostojne se uporabniku skrivajo za besedami v naslovu, ki uporabniku nič ali zelo malo povedo: osrednja, matična, občinska, mestna, študijska, ljudska, splošnoizobraževalna... Uporabnik pa bi rad našel le telefonsko številko KNJIŽNICE in povprašal po knjigi. Zato blagor prebivalcem Domžal, vseh ljubljanskih občin, Postojne, Radovljice, Slovenske Bistrice, Škofje Loke, Tolmina in Trbovelj, kjer je na prvem mestu poimenovanja zapisana KNJIŽNICA. — Silva Novljan

Navodila za uporabo gradiva iz posebnih zbirk NUK. Navodila:

1. Gradivo iz posebnih zbirk NUK je dostopno uporabnikom za dokazane študijske in znanstveno-raziskovalne potrebe. NUK si pridržuje pravico, da odkloni uporabo izvirnika brez posebne obrazložitve.
2. Uporabnik se mora v zbirki dodatno izkazati z veljavnim osebnim dokumentom in izpolniti izposojevalni listič.
3. Obvezna je oddaja plaščev, bund, dežnikov in osebne prtljage garderobi NUK.

4. Bibliotekar pregleda gradivo v navzočnosti uporabnika pred izročitvijo in takoj po vrnitvi gradiva.
5. Pri uporabi rokopisnega in posebej redkega tiskanega gradiva so potrebne primerne rokavice, od pisal pa je dovoljen le svinčnik.
6. Gradiva, ki je nastalo pred letom 1945 in tisto, ki je slabo ohranjeno, praviloma ni dovoljeno fotokopirati. Za vse gradivo je mogoče naročiti mikrofilmske posnetke ali fotografije v NUK. Prenos iz zbirke za potrebe presnemavanja opravi bibliotekar.
7. Gradiva, ki se sme uporabljati samo v prostorih NUK, ni dovoljeno izposojati na dom.
8. V času popoldanskih in sobotnih dežurstev lahko uporabnik dobi le vnaprej naročeno gradivo, razen v izjemnih primerih, ko je posebej poskrbljeno za varnost gradiva.
9. V čitalnici morata biti zagotovljena red in tišina. Kajenje je dovoljeno le v predprostorih.
10. Uporaba gradiva za študijske in znanstveno-raziskovalne namene je brezplačna, vendar mora uporabnik podpisati ustrezno izjavo, da bo z gradivom ravnal v skladu z Zakonom o avtorskih pravicah. Pri objavah strokovnih in znanstvenih spisov, izdelanih s pomočjo gradiva iz zbirk, mora uporabnik odstopiti 1 primerka NUK.
11. Za reproduciranje gradiva iz zbirk za komercialne, reklamne in druge podobne namene mora uporabnik skleniti z NUK ustrezno pogodbo. — Narodna in univerzitetna knjižnica

Preberite. Južnič, Primož: Interlibrary lending in Yugoslavia: with special reference to the Central medical library in Ljubljana. V: Interlending and Document Supply, 19 (3), 1991, str. 94-100 (24. ref.)

Prikaz vloge medknjižnične izposoje v akademskem okolju s poudarkom na delovanju sistema za biomedicinsko informatiko v Jugoslaviji.

Tuttle, Wayne: Maple Lipa and STEVE: A user-friendly word processing program made in Slovenia. V: Slovenija, 5 (3), 1991, str. 18-21

Predstavitev knjižničarjem sicer že znanega programa Steve (samo funkcija urejevalnika besedil) in njegovega avtorja izpod peresa angleško govorečega prevajalca. — Ivan Kanič

Razstava ameriških strokovnih knjig v Centralni ekonomski knjižnici. V času od 29. oktobra do 8. novembra 1991 bo v Centralni ekonomski knjižnici razstava ameriških strokovnih knjig s področja ekonomije. V času, ko postaja tuja strokovna literatura pri nas vedno dražje, vedno bolj iskano pa na žalost tudi vedno težje dobavljivo blago, je Ameriški center v Ljubljani podaril Centralni ekonomski knjižnici 180 najnovejših ameriških knjig s področja financ, poslovnih financ, upravljanja in poslovanja podjetja, podjetništva in majhnih podjetij, računovodstva in revizije, delovne sile in delovnih odnosov, gospodarskega prava, prodaje, ekonomike, ekonomskega razvoja, ekonomske politike, trženja, industrijske psihologije, mednarodnega poslovanja, mednarodnih ekonomskih odnosov, matematike, operacijskih raziskovanj, statistike, produkcije in večje število strokovnih slovarjev. — Ivan Kanič

Zadnja novica. Povabilo Enote za razvoj knjižničarstva na javen pogovor o vlogi in pomenu splošnoizobraževalnih knjižnic je minister za kulturo, gospod dr. Andrej Capuder sprejel. Pogovori o organizaciji in datumu že tečejo. Srečali se bomo verjetno sredi novembra. Začnite pripravljati vprašanja! — Silva Novljan

TOLE SMO DOSEGLI Z VAŠIMI SREDSTVI IN NAŠIM TRUDOM - knjižničarji

Tako lahko *naslovi* razstavo SIK, ki jo bo pripravila po teh prilogah, označenih z rimskimi števkami od I. - VII.

Čas postavitve : takoj, vsekakor pa v letu 1991.

Kraj postavitve : najbolj prometna točka v kraju (npr. izložbeno okno največje trgovine, avla občine,..., lahko tudi v knjižnici).

Navodila za postavitvev :

1. Fotokopirajte priloge I.- V. vsaj na velikost A3.
2. K diagramu 2 in k tabelama (priloga VI. in VII.) dorišite oz. pripišite stopnje razvoja vaše knjižnice. Podatke boste našli v poročilu S. Novljan: Splošnoizobraževalne knjižnice v letu 1990. Potem fotokopirajte na A3 format.
3. Z vašo ustvarjalnostjo naredite posterje zanimive, a ne nepregledne, in jih prilepite na vidno mesto. Pa srečno !
4. To je samo en predlog za predstavitev poročila o delu knjižnice. Če imate drugega, ga preko KN sporočite.

Orientacija za pripravo razstave:

Razvitost splošnoizobraževalnih knjižnic
(doseganje nekaterih določil iz Normativov in standardov za SIK)

Normativi	Doseganje stand. določil (št. SIK)	% doseganja stand. določil
Prostor: 28 m ² /1000 prebivalcev	8	82
Odprtost: 10 sek. tedensko/prebivalca	27	—
Temeljna zaloga knjig: 3 knjige/prebivalca	10	81
Prirast knjiž. gradiva: 200 enot/1000 preb.	2	69
Prirast nasl. časopisja: 5 nasl./1000 preb.	13	80
Knjižnični delavci:		
IFLA: na 2000 preb./1 strok. delavec	1	55
slovenski: na 10000 preb./2 knjiž. del.	55	137
Člani:		
20% prebivalcev	11	79
50% mladih do 15. leta starosti	8	64
Obrat tem. zaloge knjiž. gradiva: 3-krat	5	50

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE V LETU 1990

(posnetek po poročilih SIK pripravila Silva Novljan)

1 Organiziranost knjižnic

- 60 osrednjih občinskih knjižnic za 62 občin ima 846 izposojevalnih mest:
  - 231 stalnih izposojevališč
  - 376 bibliobusnih postajališč (7 bibliobusov)
  - 179 izposojevališč kolekcij potujoče knjižnice
- 30 knjižnic samostojnih, 30 združenih z drugimi dejavnostmi
- odprtost: normativ 10 sek. na prebivalca tedensko dosega 27 knjižnic

2 Pogoji dela

2.1 Prostor: 45.101 m² ali 22,8 m² na 1000 prebivalcev

. Normativ 28 m² na 1000 prebivalcev dosega 8 knjižnic.

2.2 Oprema:

- 34 knjižnic ima računalniško opremo
- 31 knjižnic ima že programsko opremo
- 11 knjižnic tudi komunikacijsko opremo

Vse imajo ustrezno mehanografsko opremo, večina tudi reprografske in projekcijske opreme.

2.3 Knjižnično gradivo

2.3.1 Temeljna zaloga

Gradivo	Št. enot
Knjige	4.821.761
Časopisje	135.715
Rokopisi, naloge...	2.010
Neknjižno gradivo	288.935
SKUPAJ	5.248.421

2,44 knjige na prebivalca. Normativ 3 knjige na prebivalca dosega 10 knjižnic.

2.3.2 Prirast

Gradivo	Št. enot
Knjige	272.901
Časopisje	9.307
Rokopisi, naloge...	208
Neknjižno gradivo	24.669
SKUPAJ	307.085

143 knjig na 1000 prebivalcev.

Normativ 200 knjig na 1000 prebivalcev dosegli 2 knjižnici.

Ocena prirasta po vsebini:

- 30% leposlovja za mladino
- 22% leposlovja za odrasle
- 48% strokovnega knjižničnega gradiva (kjer so po vrstnem redu zastopane skupine UDK: 9, 6, 7, 3, 5, 0, 1, 80, 2, 82P)

Prirast naslovov časopisja:

- 8.201 (7.555 za odrasle, 656 za mladino). 79% naslovov v slovenskem jeziku, 11% v jugoslovanskih jezikih, 10% v drugih tujih jezikih.
- Na 1000 prebivalcev 4 naslovi. Normativ 5 naslovov na 1000 prebivalcev dosega 13 knjižnic.

2.3.3 Odpis

172.181 enot oz. 3,3% temeljne zaloge knjižničnega gradiva.

3 Knjižnični delavci

Skupno število knjižničnih delavcev:

- 538 strokovnih delavcev (426 opravljen strokovni izpit)
- 115 upravno-tehničnih delavcev
- SKUPAJ: 653 vseh knjižničnih delavcev

Izobrazbena struktura knjižničnih delavcev:

- visoka: 19%
- višja: 47%
- srednja: 34%

Direktorji oz. vodje knjižnic:

- 1 magister (brez strokovnega izpita)
- 11 visoka stopnja izobrazbe (3 brez strokovnega izpita)
- 29 višja stopnja izobrazbe (9 brez strokovnega izpita)
- 19 srednja stopnja izobrazbe (2 brez strokovnega izpita)

Na 2000 prebivalcev je 0,55 strokovnega delavca. Normativ IFLA na 2000 prebivalcev 1 strokovni delavec dosega 1 knjižnica.

Na 10.000 prebivalcev 2,73 knjižničnega delavca. Normativ na 10.000 prebivalcev 2 knjižnična delavca dosega 55 knjižnic.

1 strokovni delavec je izposodil 14.750 enot knjižničnega gradiva.

3.1 Dohodek

Procentualna razdelitev sredstev:

- 72% sredstev občine (na prebivalca od 14,71 din do 179,82 din)
- 15% sredstev republika (na prebivalca 19,05 din)
- 5% lastnih sredstev (na prebivalca 0,56 din do 12,93 din oz. na člana 15,24 din do 155,75 din)
- 8% ostalo

Strošek izposojene enote knjižničnega gradiva 30,89 din. Od skupnega dohodka je bilo 4,50% sredstev porabljenih za nakup knjižničnega gradiva.

4 Uporabniki

4.1 Člani

Člani	Št. članov
mladina odrasli	136.204 (32,00% vseh mladih prebivalcev) 177.314 (11,40% vseh odraslih prebivalcev)
SKUPAJ	313.518 (15,87% prebivalcev)

4.2 Obisk

- 3.247.543 obiskovalcev knjižnice
- 198.966 obiskovalcev prireditev
- SKUPAJ: 3.436.509 obiskovalcev

Vsak član je prišel 10-krat v knjižnico.

4.3 Izposoja

Izposoja	Št. izposojenih enot
na dom	6.679.151
v čitalnici	1.251.726
medknjižnično	4.886
SKUPAJ	7.935.763

Član si je izposodil 25 enot, ob vsakem obisku povprečno 2 enoti knjižničnega gradiva.

Obrat temeljne zaloge knjižničnega gradiva je bil 1,51-krat.

Normativ: 3-x je bil dosežen v 5 knjižnicah, 2-x v 9 knjižnicah...

4.4 Prireditve

Vrsta prireditve	Število knjižnic	Število prireditvev	Obisk prireditvev
Razstave	51	888	68.221
Ure pravljic	53	2.081	28.062
Kvizi, uganke	26	315	14.905
Srečanje z ustvarjalci	40	199	9.789
Predavanja	25	196	6.385
Ogledi knjižnic	57	1.702	41.099
Drugo	32	661	20.980
SKUPAJ		6.338	198.966

Knjižnice so imele povprečno 2 prireditvi na teden. Na 1 prireditvi je bilo 31 obiskovalcev.

5 Posebne naloge

5.1 Domoznanska dejavnost

35 knjižnic opravlja vsaj nekatere naloge domoznanske dejavnosti zase, pa tudi za druge občine. Za 3 občine se domoznanska dejavnost ne opravlja.

5.2 Matična dejavnost

Minimalne pogoje za opravljanje matične dejavnosti izpolnjujejo 3 knjižnice. 2-5 pogojev izpolnjuje 54 knjižnic, nobenega pogoja za opravljanje matične dejavnosti ne izpolnjujejo 3 knjižnice.

Vse knjižnice opravljajo vsaj nekatere naloge matične dejavnosti.

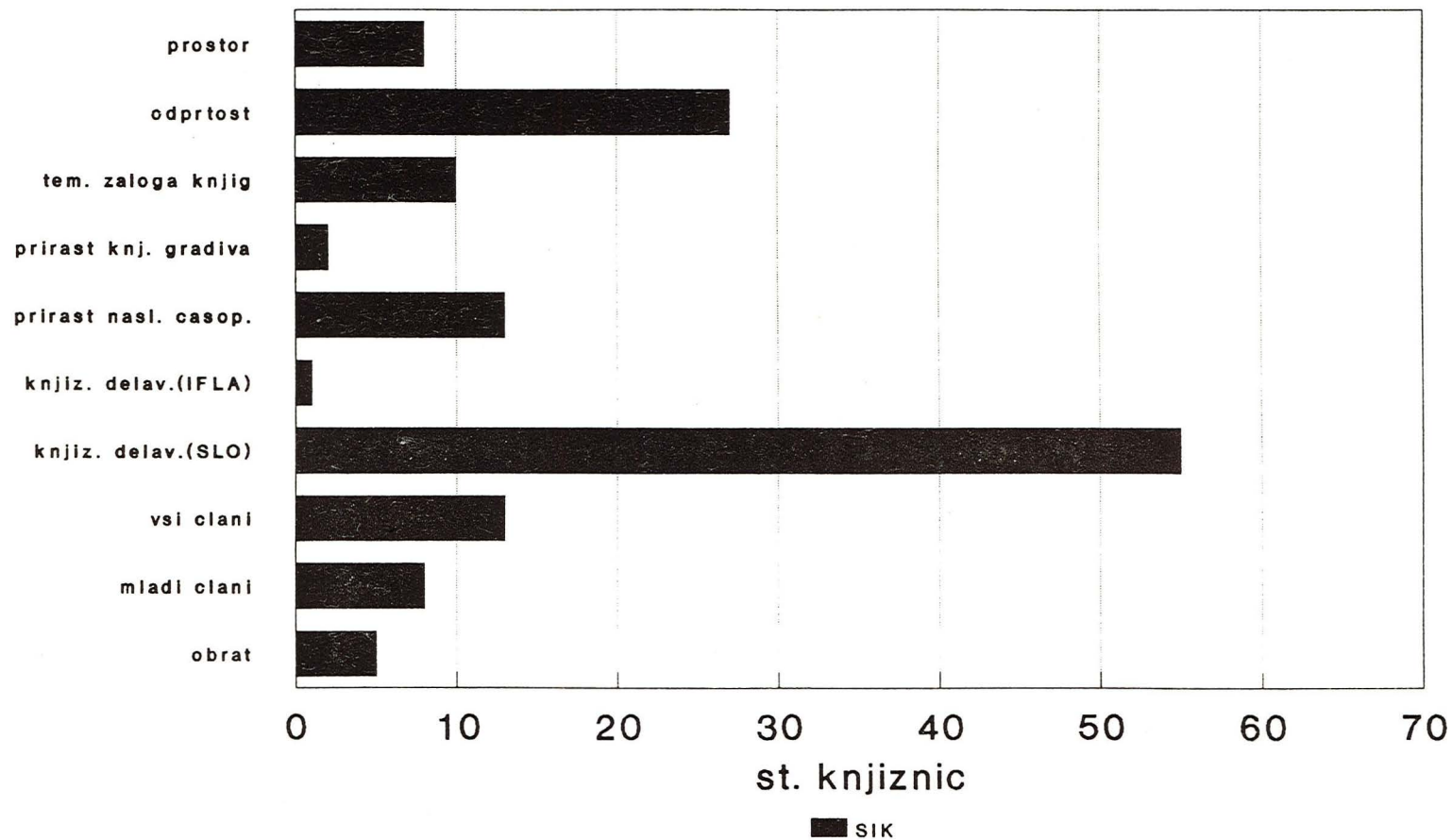
KORAKANJE S ČASOM - STOPICANJE ZA STANDARDI

SIK-i v Sloveniji

Doseganje osnovnih normativov

normativi

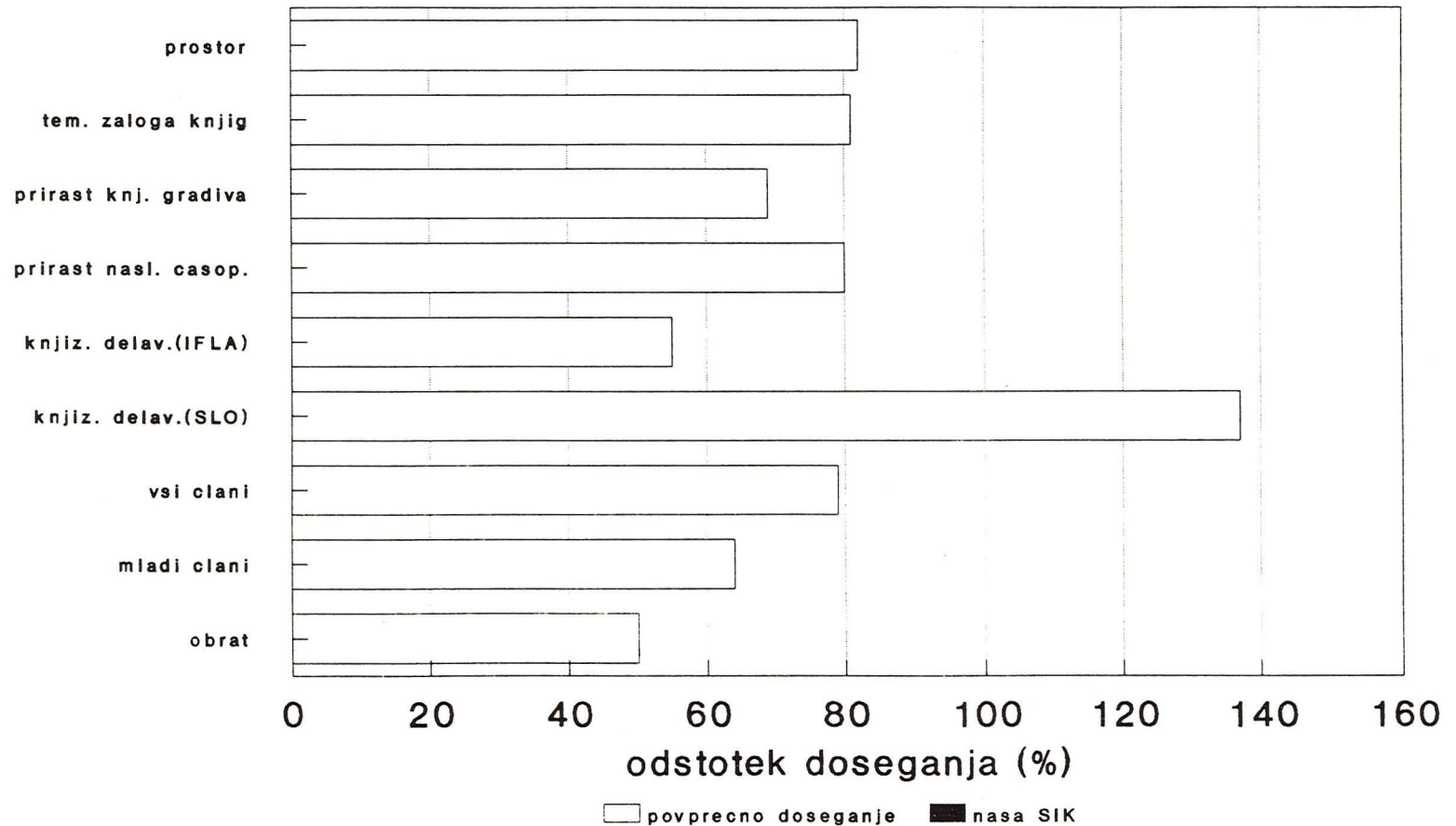

Leto 1990

Doseganje osnovnih normativov

Povprečje doseganja

normativi

Leto 1990

POVPREČJE NEKATERIH ZNAČILNOSTI SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNIH KNJIŽNIC

Značilnosti	Povprečje	Naša knjižnica
Obisk člana v knjižnici	10-krat	
Izposoja na člana	25 enot	
Izposoja na prebivalca	4 enote	
Število prireditvev	106	
Št. obiskovalcev 1 prireditve	31	
Občin. sredstva za knjižnico na preb.	88,68 din	
Občinska sredstva na preb. občine	/	
Strošek 1 izposojene enote	30,89 din	

V KROŽENJE

KNJIŽNIČARSKE NOVICE, 1(1991), št. 9-10. YU ISSN 0353-9237.
Izdala in razmnožila: NUK, Turjaška 1, Ljubljana
Uredil: Dare Balazič. Naklada: 500 izvodov.